

Lente/Zomer
2024

Kleeftkruid

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Jaarverslag Werkgroep Vogelzang 2023.....	6
Jaarverslag Werkgroep Educatie 2023	9
Jaarverslag Werkgroep Kerkuilen 2023	11
Jaarverslag Werkgroep Watervogels 2023	13
Jaarverslag Werkgroep Wilgen Knotten 2023-2024.....	17
Jaarverslag Werkgroep Steenuilen 2023	18
Jaarverslag Werkgroep Gierzwaluwen 2023.....	23
Jaarverslag Werkgroep Wilde Planten en Kruiden 2023.....	25
Jaarverslag Werkgroep Weidevogels 2023.....	27
Jaarverslag Werkgroep Nestkasten 2023	29
Berken in Noorwegen.....	31
Broedende vogels rondom het huis 2023.....	32
Lezing gierzwaluwen 6 februari 2024.....	35
Weidevogelbescherming. Vroeger en nu!	36
Snoeikalender	38
Vroege ochtendwandeling vogelzang.....	39
Hedera helix	40
Bestuur en coördinatoren	43
Programma van IVN Raalte	44

Barmsijs

*Foto:
Pascal
Hendriks*

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 3 maal per jaar.

Redactie:

Meike Wittermans
Marie-José van Beurden
Westdorplan 16
8101 BE Raalte
0572 - 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte
06 - 10214626
j.harink@gmail.com

Drukker:

Grafisch Centrum Salland
www.grafischcentrumsalland.com

Contributie

Leden: € 20,--
Jonger dan 18 jaar of tweede lid binnen een gezin: € 10,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:
ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 15-06-2024
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Naamsbekendheid IVN

Als ik zou moeten inschatten hoeveel mensen in Salland, IVN kennen dan zou ik dat inschatten op hoogstens 15 %. Echt niet meer. Bedroevend weinig. Volgens landelijke gegevens ligt dit aantal veel hoger, maar daar heb ik toch de nodige twijfels bij. Hoe het ook zij, dat aantal is hier echt te laag. Als we genoeg leden willen werven voor onze werkgroepen en het bestuur, dan is het op de eerste plaats noodzakelijk dat we ons in de kijker zetten, zodat een ieder die zich wil inzetten voor de natuur weet, waar hij of zij zich kan aanmelden. En dat in de kijker zetten doen we te weinig. We organiseren wel excursies, lezingen en presenteren ons bij de boerenmarkt tijdens de Stöppelhaene, maar toch is dat blijkbaar niet genoeg. Een open dag organiseren, zoals geopperd tijdens een coördinatoren overleg, zal dan ook niet voldoende bezoekers trekken. Eerst zal bij de mensen duidelijk moeten zijn waar IVN voor staat.

Hoe kunnen we dat bereiken?

Allereerst door veel te publiceren. Kunnen alle activiteiten van onze werkgroepen aangekondigd worden in het Sallands Weekblad? Aankondigingen van excursies en lezingen worden daar wel vermeld en sporadisch ook het knotten van wilgen. Maar als er ook berichten verschijnen van activiteiten van bijvoorbeeld onze watervogeltellers met de oproep om eens mee te lopen, dan zorgen we er zo voor dat we in het nieuws blijven.

De sociale media moeten we niet uit het oog verliezen. Via Facebook en Instagram kunnen deze berichten verspreid worden.

We hebben ook een mooie website, maar die moet wel gevoed worden. De website wordt best veel bezocht. Maar aan de inhoud kan nog veel gesleuteld worden. De lezer moet de gewenste informatie kunnen vinden. Dat is nu niet altijd het geval. Ik denk hierbij aan de informatie over bijvoorbeeld de nestkastenwerkgroep. Hoe vaak en wanneer worden hun taken uitgevoerd en hoeveel tijd vergt dat? De nieuwsafdeling kan gevuld worden met bijvoorbeeld verslagen over gehouden excursies.

Er was een tijd dat leden van de werkgroepen bij hun activiteiten altijd opvallende hesjes droegen met het IVN logo prompt in beeld. Dat kan nog steeds. We kunnen deze gemakkelijk aanschaffen.

Zo valt er best nog meer te bedenken om ons beter op de kaart te zetten. Werk aan de winkel dus. En dan volgend jaar een open dag organiseren.

Jan Hendriks

TE

WIERIK

Uitblinkers in specialistische reiniging

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

A line drawing sketch of a long, low building with a gabled roof. The word 'KRUIJER' is written on the side of the building. There are several windows and a door visible.

K
Fietsen
Bromfietsen
Tuinmachines

Tel. 362800
Aahstraat 15
Raalte

Jaarverslag Werkgroep Vogelzang 2023

Ook afgelopen jaar was er weer volop belangstelling voor de cursus vogelzang, de belangrijkste activiteit van de gelijknamige werkgroep. Zes ochtenden wandelen we in groepen door natuurgebieden rondom Raalte. Verrekijker mee, maar vooral de oren gespist. Steeds meer mensen ontdekken hoe leuk het is om aan de zang te leren herkennen welke vogels zich in je buurt bevinden.

In 2023 hebben we drie groepen met gemiddeld 15 deelnemers. Op dinsdagochtend wandelt een groep onder leiding van gidsen Tom Schoonhoff en Marijke Hegeman. Voor de woensdaggroep zijn Els Giezen en Mariet Kleinlangevelsloo de gidsen. Sent Regeling loopt mee om te ervaren of het gidsen iets voor hem is.

Foto: M.J. van Beurden

Nieuw in 2023 is dat de vrijdaggroep puur gericht is op beginners. Omdat we nog wel eens signalen krijgen dat beginners ondersneeuwen in groepen met veel ervaren vogelzangkenners. Agnes Walraven en Ellen Kleinlangevelsloo zijn de gidsen van de vrijdaggroep. En ook Gerda Lennips is van de partij om te proeven aan het gidsen.

Bij afwezigheid kunnen we altijd een beroep doen op ervaren gidsen Joop Smit, Rob Broekman of Louis Slurink. Helaas kan Jeroen Willemsen dit jaar niet meelopen.

Theorieavonden

'Wat de grote lijstster betreft, zouden we nu al mogen starten met de cursus', laat Els al op 8 januari in de whatsappgroep van de gidsen weten. In de praktijk start de cursus 6 maart met een introductieavond. Joop Smit vertelt die avond van alles over vogelzang, ondersteund met een presentatie vol prachtige, zelfgemaakte vogelfoto's. Tom Schoonhoff neemt ons in zijn presentatie mee naar de korhoenders op de Sprengenberg. Ook op 6 april is er een theorie-avond over vogelzang die

we afsluiten met een vogelgeluidenquiz.

In de derde week van maart 2023 beginnen de wandelingen. Volgens traditie starten we in het Reelaer. De vrijdaggroep hoort gelijk bij de eerste wandeling vijf soorten spechten: de groene, de zwarte en de grote, middelste én kleine bonte specht. Andere gebieden die we in 2023 bezoeken, zijn Schoonheten, Haarlerberg, Boetelerveld, den Aelderinck, het Nijenhuis en de Lemelerberg.

Het weer zit niet altijd mee, regelmatig is er regen, maar toch hebben we zeker zestig soorten gehoord of gezien. Een greep uit de waarnemingen:

van boomkruiper tot boomklever;

goudvink tot (vuur)goudhaan;

grote lijster tot zanglijster;

kraai tot gaai;

bonte vliegenvanger tot roodborsttapuit;

kleine plevier tot grasmus;

boompieper tot boomleeuwerik;

geelgors tot roodborst;

zwarte mees tot zwartkop;

appelvink tot soepgans;

zwarte en gekraagde roodstaart;

tijftjaf tot fitis.

Leuk te merken is dat de deelnemers vaak natuurliefhebbers bij uitstek zijn. Niet alleen vogels worden opgemerkt, ook is er aandacht voor beversporen, planten, paddenstoelen, keutels, reeën en eekhoorns.

Waarnemingen gidsen

Onderling delen de gidsen ook veel waarnemingen in hun whatsappgroep. Zo meldt Agnes eind maart de eerste zwartkop. Deelt Sent foto's van kraanvogels. Marijke heeft steenuiltjes in de straat. Op 7 april laat Els weten dat de 'eigen' boerenzwaluwen terug zijn en op 12 april de bonte vliegenvanger. Mariet ziet bonte kraaien op Kreta, Ellen een zwarte specht in haar tuin. Tom deelt een foto van een visarend op de Sallandse Heuvelrug. Gerda stuurt een video met het fraaie geluid van de nachtegaal. Jeroen heeft twee patrijzen gespot. Rob deelt fraaie beelden van een buidelmee. En Joop gaat los met foto's van onder meer kemphanen.

Vroege vogels

De afgelopen jaren hebben meerdere deelnemers al eens geopperd om vroeger op de dag te starten met de wandelingen. Niet iedereen is daar een voorstander van. Daarom bedachten we iets nieuws: in 2023 organiseerden we twee vroege ochtendwandelingen. Op zaterdag 13 april lopen zo'n 30 deelnemers mee met een wandeling op het Boetelveld. En op zaterdag 11 mei staan op de parkeerplaats bij De Pas op de Sprengenberg vele enthousiaste mensen om 6 uur paraat om te

genieten van de vroege vogelzang.

Ook in 2024 is er een cursus gestart waar opnieuw veel belangstelling voor is. Net als in 2023 begint de reeks met een introductieavond en we organiseren weer twee extra vroege ochtendwandelingen. Onder meer een **openbare wandeling op 11 mei om 6 uur, vanaf parkeerplaats de Pas.**

Wil je die dag meewandelen? Mail naar ellen@kwestievaninhoud.nl.

Geniet van de vogelzang!

Ellen Kleinlangevelsloo

De 5 foto's van de vogels, zijn allemaal gemaakt door Joop Smit.

Jaarverslag Werkgroep Educatie 2023

Wandelen, vogels, vlinders, libellen en insecten, bloemen en planten, paddenstoelen, vleermuizen: Kortom, een jaar vol diversiteit.

Het jaar werd geopend met de winterwandeling op 8 januari, waarbij men keuze kon maken uit een van de uitgezette routes. Jaarlijks wordt geprobeerd een route van 5 km, 12 km en van rond de 18 km te maken. Omdat het gebied rond Luttenberg een open landbouwgebied is, zijn de wandelingen met recht 'uitwaaiwandelingen' zo na de feestdagen. Dat daar liefhebbers voor zijn blijkt altijd weer uit de aantallen deelnemers.

De lezing over de oehoe en wouw door Mark Zekhuis, een goed bezochte avond met o.a. beelden van de jonge oehoe's die geringd werden. En de rode wouw in de lucht....altijd herkenbaar aan de gevorkte staart. Intussen kunnen we beide vogels ook in de niet te verre omgeving van Raalte wel zien.

Vroege vogels luisteren op de Sprengenberg: liefhebbers komen er het bed voor uit! En als je het geluid even niet herkent is er wel een gids die je kan vertellen welke vogel je hoort.

De vlinders en libellenexcursie in het Boetelerveld werd een algemene insectenexcursie, die door de bezoekers zeker ook gewaardeerd werd.

Bijzondere planten zijn in er genoeg te vinden in onze omgeving. Met gids gingen we in het natuurgebied Hoge Broek op zoek naar de parnassia, blauwe knoop, moeraskartelblad en orchideeën;

Het Boetelerveld toont ons in augustus de zonnedauw en prachtige blauwe gentianen. Maar er is zeker voor de opletende bezoeker meer moois te zien.

Voor de vleermuizenexcursie maakten we dit jaar een wandeling door het centrum van Raalte. We luisterden met de BAT-detector bij het kanaal, bij de basiliek en over het pad bij de begraafplaats ernaast. De vleermuizen lieten zich niet horen. Gelukkig vertelde de gids (Mike) veel over de leefwijze en het gedrag van deze zoogdieren. Toch konden we de avond afsluiten met een vliegende vleermuis in het parkje naast het hertenkamp. Mike kon hem zelfs met het licht van de zaklantaarn nog even volgen. Daarna liepen we in de regen met tevreden deelnemers snel terug naar het startpunt.

Hoe belangrijk informatie over deze meestal onzichtbare dieren is blijkt wel: een echt-paar vertelde dat ze onlangs diverse openingen aan de buitenzijde van hun woning hadden dichtgemaakt omdat ze vleermuispoepjes op hun spullen vonden bin-

nenshuis. Nu kon ze worden uitgelegd hoe nuttig vleermuizen zijn en kon Mike ze tips geven om te voorkomen dat poep op zolder terecht komt zonder dat de vleermuizen hun verblijfplaats in hun woning kwijtraken.

Voor paddenstoelen is het gebied rondom de Colckhof en Den Alerdinck door zijn oude bossen een prima plek, maar dan moet het de laatste tijd niet te droog zijn geweest. Het is altijd spannend welke 'herfstvruchten' er op de route gevonden worden. Gelukkig weet de gids er altijd wel een draai aan te geven. Genoeg te zien en te vertellen over de natuur.

Jaarlijkse activiteit is de Boerendag met Stöppelhaene. Dit keer was onze IVN-kraam gevuld met vogels en nestkasten; het was voor veel bezoekers nog wel een uitdaging om de juiste vogel bij de juiste nestkast te zetten. Kinderen vulden een quizje in en mochten nadien een Happy Stone uitzoeken.

Eind van het jaar, als de buitenactiviteiten op een laag pitje staan, sluiten we af met een presentatie. Dit keer was de schaaпsherder van Landschap Overijssel, Willem Dijkema, uitgenodigd. Hij bracht zijn honden, Bordercollies, een moeder en zoon mee. De belevenissen van de herder en zijn 200 Veluwse heideschapen zijn divers. Maar wat mij vooral aansprak was zijn zorg voor het schaap dat blauwtong kreeg: met geduld, appelmoes met opgeloste brokjes en zoete drankjes zoals energiedrank en op de eerste dag zelfs een literfles sinas voor de suikers, kreeg hij het zieke schaap er bovenop. Ze ging weer gras en brokjes eten!

Ine Kappert

Jaarverslag Werkgroep Kerkuilen 2023

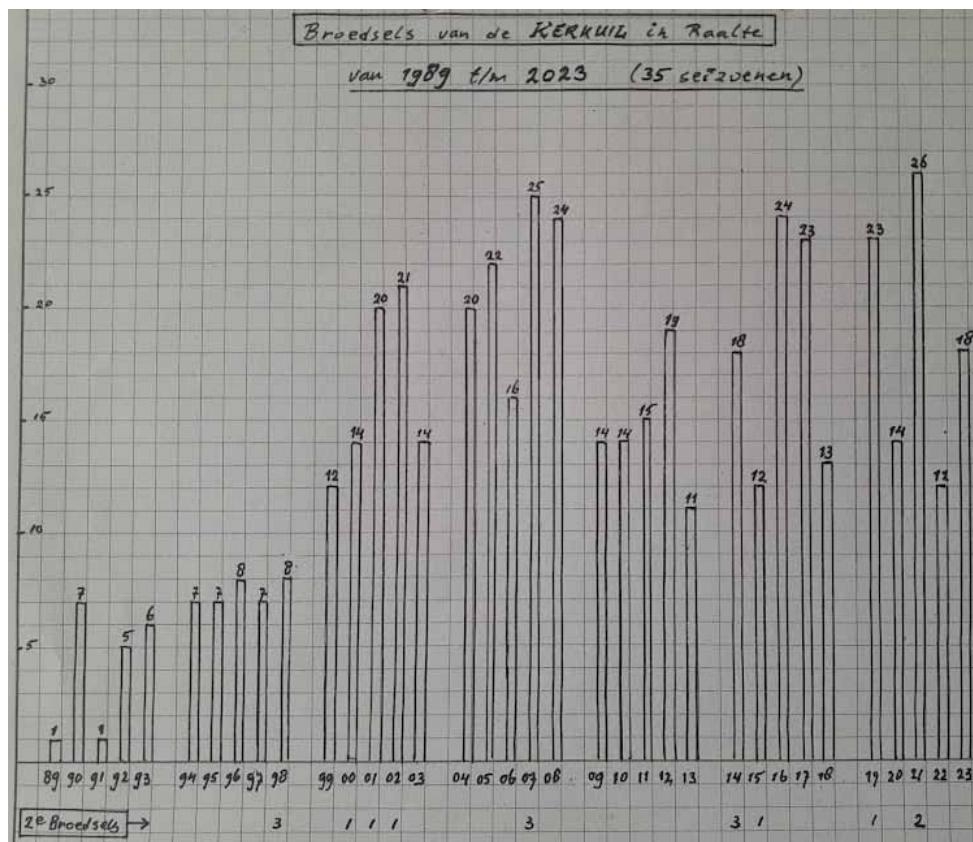
De Kerkuilenwerkgroep Raalte heeft als “werkveld” het gebied dat de oude Gemeente Raalte omvat. Wij hebben de afgelopen 35 jaar ons best gedaan om broedgevallen van de Kerkuil vast te stellen, wat ook een beperkt aantal tweede broedsels op dezelfde broedplaats in houdt.

In de eerste jaren waren er nog weinig broedlocaties bekend en ook nog weinig nestkasten geplaatst. In de loop der jaren is het aantal nestkasten dat geplaatst is tot ruim 100 gestegen! In het staafdiagram is goed te zien dat in de eerste 10 jaar het aantal broedsels langzaam toeneemt.

Deze foto komt uit het landelijke blad “Nieuwsbrief Kerkuilen”, dat elk jaar uitkomt. Alle kasteigenaren krijgen een exemplaar. De fotograaf is André Eijkenaar, ook een echte “uilenman”.

De laatste 23 jaar is de Kerkuil als broedvogel duidelijk in aantal toegenomen in het onderzoeksgebied. Uiteraard met de logische ups en downs, vooral toe te schrijven aan het wisselend voedselaanbod dat daarbij hoort, bestaande uit muizen, muizen en muizen. Het schommelde steeds tussen, grofweg gezegd, 12 en 26 broedparen per broedseizoen.

Namens de Werkgroep Kerkuilen
Gerard van den Enk en Jan Legebeke.

Arjan Schepers Vaste Planten

kwekerij van bijzondere vaste planten

Hakkershoekweg 9 Mariënheem
info@arjanschepers.nl

tel 06-41271997
www.arjanschepers.nl

Jaarverslag Werkgroep Watervogels 2023

Met het meetnet watervogels verzamelen we gegevens over de aantallen en verspreiding van watervogels. Ook worden internationale populatieschattingen gebaseerd op deze tellingen waar bijna 2000 vrijwilligers en enkele professionals aan bijdragen. Watervogeltellingen worden voor allerlei doeleinden gebruikt. De gegevens zijn op landelijk en provinciaal niveau beschikbaar voor vogelinformatie. Er wordt elk jaar een rapport uitgebracht van het jaar ervoor over de watervogels in Nederland. Vrijwilligers die meedoen met de tellingen krijgen dit rapport jaarlijks toegestuurd. **Wij als werkgroep watervogels van het IVN Raalte tellen het hele jaar door op de zondag die het dichtst bij de 15de van de maand ligt.** We beginnen het jaar met de Internationale Midwintertelling die al sinds 1967 wordt gehouden.

14 januari: De eerste telling in 2023.

We hebben op de 4 plassen geteld en kwamen op 788 vogels van verschillende soorten, natuurlijk o.a. rietgans, grauwe gans en wilde eend.

12 februari:

Een gewone watervogeltelling, er waren net als met de Midwintertelling 2 dodaars. De grauwe ganzen gingen al in paartjes en waren binnen 1 maand aan het broeden, her en der natuurlijk, net als de nijlganzen. Het aantal kieviten was 500, hetgeen niet gering is. Van de scholekster was er nog maar 1 exemplaar. Wilde eend en kuifeend waren nog volop aanwezig maar dat zou de volgende maand zeker nog veranderen.

19 maart:

Nu gaan de wintergasten terug naar hun broedgebieden zoals de smient, meerkoet en de wilde eend. Smienten trekken vaak 's nachts vanaf hun slaappleaats en de meerkoet idem. Van de kievit waren ook nog 151 stuks aanwezig. De meesten die hier in de provincie broeden zijn al op de plaats

van bestemming. Nu zijn er ook meer scholeksters aanwezig, maar met nog maar 93 exemplaren van deze mooie weidevogel, die dit jaar Vogel van het Jaar is geweest, zijn de aantallen die er dit jaar hebben gebroed in sommige gebieden met 60 % achteruit gegaan, wat wel heel veel is! Jammer, de aantallen op de slaap-

plaatsen in de 90er jaren waren 500 en soms meer. Ook van de grutto is de achteruitgang aanzienlijk: 22 stuks.

15 april:

Bij de telling van de watervogels hier, zijn ook de regenwulpen (9 stuks) mee geteld, die op doortrek zijn naar de broedgebieden in het noorden van de Fenno eilanden en Wit- Rusland; net als de rietganzen, brandganzen maar ook de wilde eend en de meerkoet trekken naar het noordoosten van Rusland.

13 mei:

Een reguliere telling: nu zijn de meeste watervogels, maar ook de andere vogels ,in paartjes bezig om voor het nageslacht te zorgen. Bij Brewer een roerdomp aanwezig tussen het riet en de ooievaar heeft 4 jongen. De knobbelzwanen zitten op het nest en de grauwe ganzen hebben al kuikens. Ook de eerste kieviten hebben al kuikens en grotere jongen. De weinige grutto's zitten eveneens op het nest met eieren of zijn bezig om de jongen te verdedigen tegen predatoren. Wij als tellers zijn naar de Markerwadden geweest (dank aan IVN Raalte). Dit was een uitgesteld feestje. De reden was, dat we meer dan 25 jaar onafgebroken elke maand de plassen geteld en doorgegeven hadden aan Sovon.

17 juni:

Dodaars nog steeds 1; misschien toch een broedgeval. Grauwe gans en nijlgans

foto 1: Aantallen scholeksters op slaappleats in 2000

een aantal scholen bij elkaar; zelfs een bergeend was er en er aantal vooral jonge kleine mantelmeeuwen waren er een honderdtal van aanwezig. De kieviten zijn massaal aanwezig. Uitgemaaid of mislukt; er waren er 254 van aanwezig. Van de kokmeeuw zijn de broedresultaten steeds slechter en ook de vogelgriep tiert hier volop onder wilde vogels helaas.

16 juli:

Op de samenscholingsplaatsen rondom en in de plassen van onze telgebieden, nemen de aantallen grauwe ganzen toe, net als die van de nijlganzen. De trek van de steltlopers en plevieren komt ondertussen ook op gang. We tellen 344 kieviten. De kleine mantelmeeuwen komen eerst samen op een plas om dan gezamenlijk te vertrekken. Zo ook de kokmeeuwen, die vaak aan een groter water of rivier hun slaappleats hebben. De scholeksters doen weer eigenwijs, ze blijven in aantallen geweldig achter, we tellen maar 7 vogels! Ter vergelijking in 2013: Toen waren nog 168 scholeksters aanwezig.

13 augustus:

Deze maand is het toppunt wat trek van steltlopers betreft! De kievit met 800 exemplaren, de kokmeeuwen met 370, kleine mantelmeeuwen 53, 1 oeverloper en 2 visdiefjes. Zelfs de ooievaar was in grote getale aanwezig in een weiland naast de oude Rekoplas: maar liefst 24 vogels. De krent in de pap was een ijsvogel, ontdekt door Ronnie aan de waterkant in laaghangende takken. Heel leuk overigens dat een voorbijkomende vakantieganger ons meldde dat er 3 lepelaars aanwezig waren bij de zandwinplas.

© Joop Smit

17 september:

Ook deze maand is er veel doortrek, wat we prima kunnen zien. Groepen vogels blijven nog even wat langer bij ons omdat er in en naast de wateren nog veel voedsel aanwezig is. Het vertrek naar het zuiden gaat denk ik zeker langzamer, al neemt het aantal wintergasten ook juist toe; o.a. van de wilde eend. We tellen bijna 100 stuks. Ook wintertaling, krakeend, smient en slobbeend zijn aanwezig. De watersnippen geven een showtje weg: al kronkelend opvliegend, wat een prachtig en herkenbaar gezicht is dat! We tellen voorts meerkoet: 41 vogels. Bij de kokmeeuwen bijna dezelfde aantallen als vorige maand, namelijk 375. De kleine mantels blijven nu iets achter maar dit zijn ook moment opnamen; hoewel altijd vanaf dezelfde uitkijkpost. Als uitsmijter spotten we 4 boerenzwaluwen, waarschijnlijk met hele late jongen.

15 oktober:

De futen komen nu bij elkaar vanaf slootjes naar grotere wateren. We tellen 20 vogels op de grote plas. Oktober is bijna de laatste maand van de vogeltrek, al zijn er uitzonderingen. Deze maand gaan ze weg om in zuidelijker gebieden voldoende voedsel te bemachtigen. Goed voorbereid en goed op gewicht gaan ze op reis. Wat ganzen betreft, b.v. de rietganzen: ze hebben in hun broedgebieden geen voer meer voorradig. Die komen juist naar hier omdat hier nog voldoende aanwezig is. De grote Canadese gans is een buitenbeentje, die heeft zich via ontsnapte vogels verspreid over verschillende landen. Dit geldt ook voor de Casarca's die op de plas aanwezig waren met 3 exemplaren.

12 november:

Nog steeds is er een eenzame dodaars aanwezig op de plas met de nodige ganzen, zoals rietgans, nijlgans, grauwe gans en kolgans. Volgens Sovon gaat het in de broedgebieden helaas niet goed met de kolgans. De verschillende eenden soorten zijn ook leuk zoals de wintertaling, krakeend, wilde eend en de kuifeend. Maar ook zagen we 4 pijlstaarten! Het is een prachtige vogel die al op de hiërogliefen van het oude Egypte werd beschreven. Ook nu hadden we een prachtige ijsvogel in beeld, daar moet je zeker geluk mee hebben om deze te zien!

16 en 17 december:

Weer veel grauwe ganzen en wilde eenden. Ook krakeenden, kuifeenden, ook slobbeenden lieten zich zien.

Met dank aan onze groep enthousiaste tellers. Zonder deze tellers was het heel anders gelopen:

Jan Brewer

Gerard Alferink

Andre Oortwijn

Karin in 't Veld

Godfried Olde Bijvank

Ronnie Walraven

Coordinator Werkgroep Watervogels
Hein Kogelman

- ✓ Voor al uw ontwerp en drukwerk
- ✓ Printen / inbinden
- ✓ Posters, stickers, spandoeken en canvas
- ✓ Foto's, logo's of teksten op spiegels
- ✓ Borduren en bedrukken badstof
- ✓ Originele relatiegeschenken
- ✓ en nog veel meer.....

www.GrafischCentrumSalland.nl
Raalte, tel. 0572-381065

Jaarverslag Werkgroep Wilgen Knotten 2023-2024

We hebben twee nieuwe leden! Daar zijn we erg blij mee, want er is genoeg te doen. Helaas hebben we afscheid moeten nemen van vier leden van de knotgroep.

We zijn dit winterseizoen op zeven verschillende locaties geweest om knotwerkzaamheden te verrichten. Verder zijn we ook op een adres geweest om wat snoeiwerk te doen, want dat doen we natuurlijk ook. Wij hebben in totaal 70 wilgen geknot en dus voor de komende jaren behouden voor de natuur. Ze kunnen

bij voorbeeld weer dienst doen als schuilgelegenheid en broedplaats voor vogels en kleine zoogdieren.

Dit is gedaan door 60 knotters in 190 uur.

We hebben ook een verzoek gehad om te helpen bij NL Doet. Daar hebben wij gebruik gemaakt van onze kar met het snoeigereedschap. Zo konden we de rododendrons daar snoeien en gelijk een beetje reclame maken voor het IVN!

We hopen dat door die actie nieuwe leden voor de werkgroep komen.

Harde werkers, wederom bedankt voor jullie inzet!

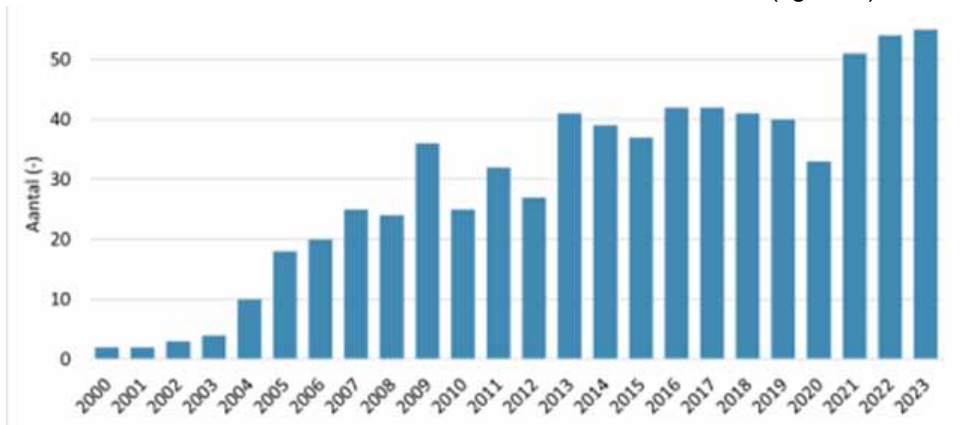
Namens de knotgroep,
Jos Tutert en Jan Kerkdijk

Jaarverslag Werkgroep Steenuilen 2023

Wie het jaarverslag van 2022 heeft gelezen, kan zich misschien nog herinneren dat 2022 een uitzonderlijk slecht jaar was voor de steenuil, niet alleen in ons werkgebied, de gemeente Raalte, maar in heel Nederland. De steenuilen hadden kleine legfels, en er was ook nog eens veel uitval tijdens het broedseizoen. Dit leidde ertoe dat er per gestart legsel gemiddeld slechts 1,75 jongen uitvlogen.

De overleving van volwassen steenuilen is ongeveer 75%. Dat betekent dat één op de vier volwassen steenuilen het volgende broedseizoen niet haalt. Deze sterfte moet gecompenseerd worden met aanwas van jonge vogels uit het vorige broedseizoen. Omdat steenuilen meestal al gaan broeden als ze één jaar oud zijn, kan een slecht broedseizoen direct gevolgen hebben voor het aantal broedvogels in het volgende jaar. Voor 2023 was dan ook een terugval in het aantal bezette nestkasten verwacht. Maar zoals vaker blijft de natuur verbazen en hadden we in 2023 juist een recordaantal bezette nestkasten: 55, één meer dan in 2022 (figuur 1).

Figuur 1: Het aantal bezette nestkasten dat de werkgroep controleerde. De dip in 2020 komt doordat vanwege Corona maar een deel van de nestkasten is gecontroleerd.

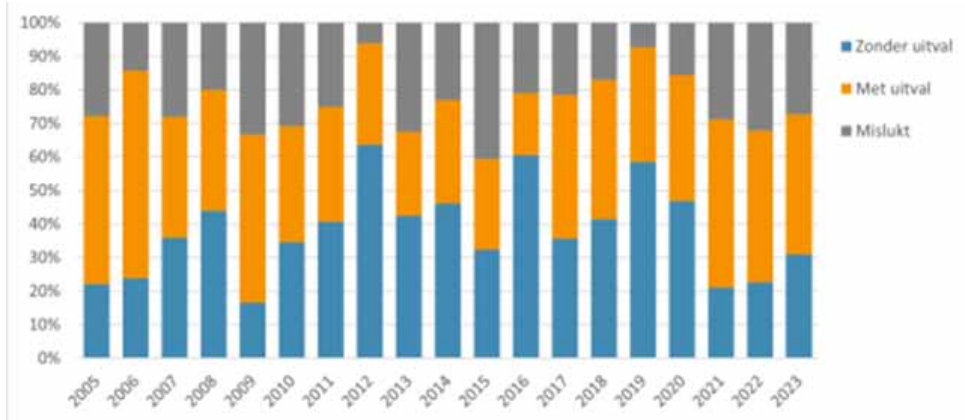
Resultaten

Door het recordaantal bezette nestkasten konden we ook een recordaantal gelegde eieren noteren: maar liefst 231 stuks, een gemiddelde van 4,31 per gestart legsel, iets hoger dan het langjarig gemiddelde van 4,15.

Helaas was er ook in 2023 weer vrij veel uitval: bij ongeveer 30% van de broedsels vloog er geen enkel jong uit. Dit percentage is vergelijkbaar met de vorige twee jaren, maar wel een stuk hoger dan in de periode 2016 tot en met 2020 (figuur 2). Ook het percentage legfels waarbij er geen uitval was, en ieder gelegd ei een uitgevlogen jong opleverde, was rond de 30%, beter dan in 2021 en 2022, maar toch slechter dan wat we zagen in de jaren daar voor.

Er zit veel spreiding in de cijfers, maar toch is het opvallend dat het resultaat per legsel de laatste drie jaar duidelijk minder goed is dan in de voorafgaande periode. Iets wat we als werkgroep goed in de gaten blijven houden!

Ondanks alle uitval hebben we in 2023 toch nog 156 jonge en tien volwassen steenuilen kunnen ringen.

Figuur 2: De verhouding tussen het aantal mislukte legfels en het aantal succesvolle legfels, waarbij de laatste groep is opgedeeld in legfels zonder uitval (net zoveel jongen uitgevlogen als er eieren zijn gelegd) en legfels met uitval.

Terugmeldingen

Binnen de gemeente Raalte worden vanaf 2002 steenuilen geringd. Dit doen we in kader van het RAS project van het Vogeltrekstation. RAS staat voor Retrapping Adults for Survival, en is dus vooral bedoeld om de overleving van steenuilen te kunnen monitoren. Hiervoor is het van belang om jonge steenuilen te ringen, want alleen van deze vogels weten we wanneer ze geboren zijn, maar ook volwassen vogels zonder ring krijgen er een. De ring is gemaakt van aluminium en zit losjes om de poot. De vogel merkt dan ook niet veel van de ring. Sinds 2002 zijn er binnen onze werkgroep 2.164 steenuilen geringd, waarvan 1.976 jonge vogels.

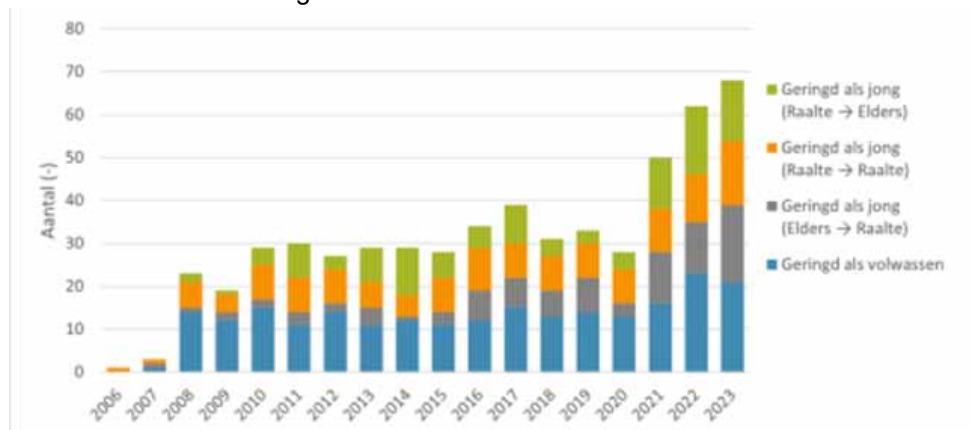

Figuur 3: Een nest met vier jongen uit 2023. De jongen zijn ongeveer even oud, maar waarschijnlijk is er te weinig voedsel aangevoerd voor alle jongen. De kans dat de kleinste jongen het redden en het volgend jaar voor een terugmelding zorgen is dan ook niet erg groot.

Bij de nestkastcontroles noteren we het eventuele ringnummer van de aanwezige uilen. Ook via werkgroepen uit de buurt en mensen die bijvoorbeeld een dode steenuil vinden, komen er

via het vogeltrekstation terugmeldingen bij ons binnen.

In onze database staan 640 terugmeldingen, waarvan helaas 55 dode steenuilen. Dit aantal is exclusief vervolgmeldingen in hetzelfde jaar. Dus broedende vrouwtjes die bij een nieuwe nestkastcontrole nog steeds in de kast zitten, of jonge steenuilen die kort na het uitvliegen sterven tellen niet mee in het aantal van 640.

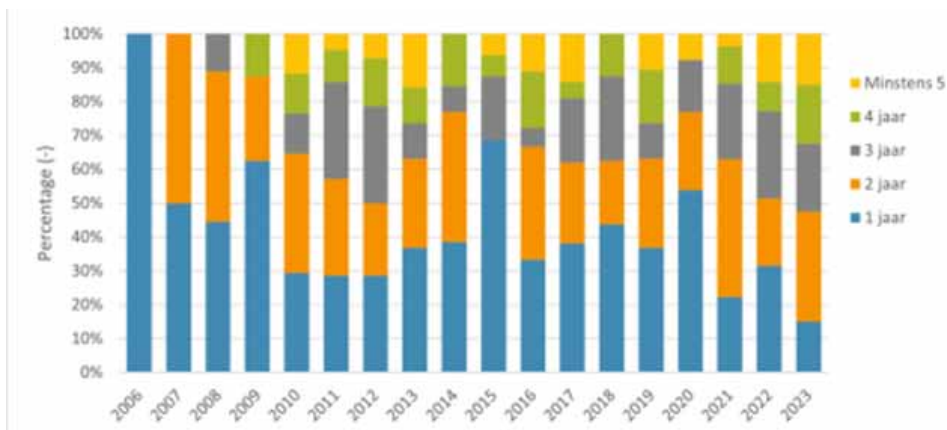

Figuur 4: De herkomst van de terugmeldingen in onze database. Uilen die geringd zijn als volwassen vogel zien we bijna altijd terug in hetzelfde territorium als waar ze geringd zijn, vogels die als nestjong zijn geringd vliegen uit en passeren soms de gemeentegrens.

Figuur 4 laat de herkomst van de terugmeldingen zien. In de eerste jaren is het aantal terugmeldingen erg laag. Vanaf 2008 is er een aanzienlijk aantal terugmeldingen en de laatste jaren is er sprake van verdere groei. Het patroon is deels te verklaren doordat er in de beginjaren nauwelijks steenuilen werden geringd, en er ook maar een klein deel van de broedende vogels werd gecontroleerd (figuur 1). De kans dat een jonge steenuil geringd wordt, is in de loop van de jaren groter geworden, terwijl ook de kans dat de ring een keer afgelezen wordt, groter is geworden. Ook onze collega's van werkgroepen in de buurt hebben een toename van het aantal bezette nestkasten, waardoor er ook meer geringde vogels van buiten de gemeente bij ons opduiken en er meer van onze vogels buiten de gemeente terug gemeld worden. Van alle terugmeldingen van jonge vogels gaat het bij 40% om vogels die binnen ons werkgebied gebleven zijn: 27% komt van elders naar ons werkgebied en 33% legt de omgekeerde weg af en heeft de gemeente Raalte verlaten.

Leeftijdsopbouw

Alle terugmeldingen leveren een schat aan informatie op. Figuur 5 laat de leeftijdsopbouw van de steenuilenpopulatie zien op basis van terugmeldingen van vogels die als jong zijn geringd en waarvan de exacte leeftijd dus bekend is. Het is belangrijk om te beseffen dat de leeftijdsgroepen per jaar gekoppeld zijn. Het grote aantal vogels van één jaar oud in 2020 is terug te zien in een groot aantal vogels van twee jaar oud in 2021, een groot aantal vogels van drie jaar oud in 2022, enzovoort.

Figuur 5: De leeftijdsopbouw van steenuilen die als jong zijn geringd. In 2023 waren er opvallend weinig vogels van 1 jaar oud.

Vanzelfsprekend zijn er in de beginjaren vooral terugmeldingen van jonge vogels. Voor 2005 werden er nauwelijks jonge uilen geringd, dus de kans om in 2006 al vogels aan te treffen van twee jaar of ouder was niet zo groot. Pas vanaf 2010 zien we terugmeldingen van vogels die tenminste vijf jaar oud zijn.

Het slechte broedseizoen van 2022 is in deze cijfers goed terug te zien. Doordat er in 2022 maar weinig jongen uitgevlogen zijn, is het aandeel vogels van één jaar oud in 2023 bijzonder laag. Dit betekent ook dat een goed of slecht jaar nog jaren doorwerkt.

Het aandeel van oudere vogels in de broedpopulatie lijkt juist toe te nemen de laatste jaren. In 2023 hadden we zelfs meer broedvogels van twee jaar oud, dan vogels die het jaar ervoor één jaar oud waren. Steenuilen broeden vaak al als ze 1 jaar oud zijn, dus waar komen deze nieuwe broedvogels vandaan? Mogelijk is het aantal plekken dat geschikt is als broedlocatie beperkt, waardoor jonge vogels simpelweg niet aan broeden toekomen totdat er in een territorium een plekje beschikbaar komt. Dit is een voorzichtige conclusie, maar zou wel kunnen verklaren waarom het aantal bezette broedlocaties in 2023 niet is afgenomen, ondanks de kleine aantallen van vogels geboren in 2022. Zeker iets om de komende jaren goed in de gaten te houden!

Vooruitblik 2024

Het aantal bezette nestkasten is de laatste jaren langzaam toegenomen. Dit komt grotendeels doordat er meer nestkasten opgehangen worden. Door ons, maar ook door erfbewoners zelf. Natuurlijke broedplekken zoals oude schuurtjes en knotwilgen zijn steeds minder beschikbaar en dus zijn steenuilen steeds meer aangewezen op nestkasten. Een toename in het aantal bezette nestkasten hoeft dus niet te betekenen dat het aantal steenuilen ook toeneemt. Wel is het zo dat

we een steeds groter deel van de broedpopulatie in beeld krijgen en dus steeds meer informatie krijgen over het reilen en zeilen van de steenuilen in de gemeente Raalte. Of de groei de komende jaren doorzet, is afwachten. Steenuilen hebben een territorium dat ze niet delen met concurrenten en het aantal geschikte gebieden is hierdoor beperkt.

De beschikbaarheid van eikels en beukennotjes in het najaar beïnvloedt de overleving van muizen die zich hiermee voeden. Aangezien deze muizen een belangrijke voedselbron zijn voor de steenuil, kan een tekort aan eikels en beukennotjes resulteren in een minder succesvol broedseizoen voor de steenuil. Het afgelopen najaar leken beuken het redelijk te doen, maar de hoeveelheid eikels lijkt op veel plekken erg beperkt. Met de veldmuis lijkt het echter wel goed te zitten, ondanks de extreem natte winter waardoor veldmuizen soms massaal verdrinken als velden onder water komen te staan. Op dit moment is het nog onzeker of de steenuil zal profiteren van de overvloed aan veldmuizen of dat een mogelijk gebrek aan muisensoorten, die vooral eikels en beukennotjes eten, toch doorslaggevend zal zijn.

Namens de Werkgroep Steenuilen,
Marco Tijs

Nieuwsgierig naar onze biologische boerderijwinkel?

Struinpad • Modderpoel • Boerenpret puzzeltocht

Jaarverslag Werkgroep Gierzwaluwen 2023

We hebben als werkgroep gierzwaluwen weer een actief jaar achter de rug: inventarisaties van populaties gierzwaluwen, het ophangen van nestkasten en activiteiten stonden hierbij centraal. **De werkgroep bestaat uit een vast clubje van 3 personen, waarbij we nog steeds hopen op uitbreiding!**

Inventarisaties

De eerste gierzwaluwen werden rond 1 mei gesignaleerd, zowel landelijk als bij ons in Raalte, waarbij Marjan dit jaar de primeur had op deze datum (Raalte Noord). De indruk was wel, dat de grote aantallen pas later arriveerden dan vorig jaar en mogelijk onder invloed van de matige weersomstandigheden in de 2e helft van juli deels weer vertrokken naar het Zuiden. Hierdoor is het voor de 1e jaars wellicht een kort seizoen geweest om de verre tocht te kunnen maken.

Gesignaleerde maximum aantallen gierzwaluwen, ingedeeld naar wijk:

Raalte Noord/ Het Raan: 150

Blekkerhoek: 75

Langkamp: 30

Raalte Zuid/ Vloedkampen: 150.

Hoewel het altijd lastig is bij gierzwaluwen, om een exact beeld te verkrijgen van aantallen (je ziet altijd maar een deel van wat zich feitelijk ophoudt in een straat of wijk), is het wel onze indruk dat er sprake is van toename van aantallen in Raalte Zuid, Vloedkampen (m.n. Westdorplaan) en Blekkerhoek (Rozenstraat). Elders lijkt de populatie zich op ongeveer hetzelfde niveau te handhaven.

De 2e helft van juli was er sprake van instabiel, onstuimig weer waardoor veel geplande 'rondes' niet door konden gaan, omdat gierzwaluwen immers hun tijdelijke heil dan vaak veel verder weg zoeken om te foerageren. Hierdoor viel er de laatste weken van het seizoen voor ons weinig waar te nemen. Gemiddeld hebben we toch wel 2 keer per week, veelal gezamenlijk, kunnen inventariseren gedurende de 3 maanden dat de gierzwaluwen aanwezig zijn. Er was sprake van een duidelijk verdere afname 1e helft augustus; in tegenstelling tot voorgaande jaren waren de laatste vogels, na het vertrek van de grote groepen, ook snel hierna vertrokken. Zoals elk jaar hebben we onze gegevens aan het eind weer opgestuurd naar SO-VON en Salland Wonen. Mogelijk nieuwe locaties, zoals omgeving van Tivoli en binnen de wijk Vloedkampen, hebben onze aandacht en nemen we mee in onze 'rondes' voor volgend jaar.

Nestkasten

In 2023 werden door ons 8 nieuwe nestkasten opgehangen, te weten aan de nieuwe hal van de Voedselbank (Kanaalstraat Oostzijde, in samenwerking met bouwbedrijf Bajo), aan de Meidoornlaan 24 (in samenwerking met de eigenaar, Salland Wonen en Unitura) en in de Lijster (na toestemming verhuurder, Raalte Noord). We zijn deze 'externe' partners erkentelijk voor hun toestemming en assistentie hierbij, aangezien sommige locaties nauwelijks of niet te bereiken waren m.b.v.

een ladder!

foto: Jan van Dam

hen te blijven houden. Qua aspirant-bewoners waren er ook in 2023 weer kapers op de kust! (zie filmpje op Instagram IVN Raalte of gebruik QR-code hier rechts.)

Voorlopig willen we het hierbij laten qua uitbreiding van nestkasten en wachten we af, wat het effect de komende jaren zal zijn qua mogelijke bewoning. Qua plaatsing sluiten we meestal, qua locatie, aan bij een bestaande naburige populatie, aangezien de gierzwaluw een kolonievogel is.

Public relations

Het seizoen begon al vroeg met een uitzending van SBS 6 op 12 maart, welke eerder in december 2022 was opgenomen en waarin we als IVN Raalte op voorstel van Salland Wonen mede 'acte de présence' gaven bij een uitzending over het nut van inventariseren van beschermde vogel- en diersoorten; dit werd o.a. geïllustreerd aan de hand van de gierzwaluw. Voor degene, die dit alsnog wil zien, links onder de QR-code voor het filmpje dat op Youtube is geplaatst.

Het viel ons verder op dat de gierzwaluw meer dan andere jaren in de belangstelling van de media stond, zoals nu ook bij Vroege Vogels.

Begin volgend jaar hopen we een lezing over gierzwaluwen te kunnen organiseren voor IVN Raalte.

Contacten met instanties buiten IVN Raalte hadden betrekking op samenwerking met Salland Wonen, Unitura, de eigenaar van het pand aan de Mei-doornlaan, de Voedselbank Raalte, bouwbedrijf Bajo en een verhuurder/investeringsmaatschappij.

Mede namens Jan en Marian,
Hugo Sterkman

Jaarverslag Werkgroep Wilde Planten en Kruiden 2023

Het Hoge Broek, ons geliefd terrein.

Hier volgt het verslag van de Werkgroep Wilde Planten en Kruiden. We dachten ons nieuwe terrein, Het Hoge Broek, onder controle te kunnen houden door de opslag van jonge boompjes handmatig te verwijderen. Helaas groeien de boompjes ons in aantal boven het hoofd. Ze verschijnen in duizendtallen. Handmatig bestrijden blijkt geen optie meer. Daarom is dit deel dit najaar ook meegenomen in de maai-beurt van het gehele terrein.

Natuur Monumenten probeert al enkele jaren de opslag van jonge wilgen kwijt te raken door machinaal te maaien. Het is een hardnekkig probleem wat zij tot heden ook niet hebben opgelost. Aanvankelijk werd slechts één keer per jaar, in het najaar gemaaid. Al snel bleek dat niet voldoende. Twee jaar geleden werd daarom besloten om twee keer te maaien, één keer in het voorjaar en één keer in het najaar, met de verwachting dat het meer succes zou hebben.

Een en ander heeft tot gevolg dat het inventariseren daar lastig is. We hebben wel lezingen en excursies gegeven. Twee lezingen en maar liefst zes excursies. Viermaal in het voorjaar tijdens de bloei van de orchideeën en tweemaal in het najaar tijdens het hoogtepunt van de bloei van de parnassia.

Komend jaar moeten we zeker weer gaan monitoren omdat het interessant is om te ontdekken hoe de vegetatie zich na zo'n kletsnat jaargetijde ontwikkelt. Zou b.v. de Spaanse ruiter, waarvan we vorig jaar zaad hebben uitgestrooid nu tevoorschijn komen?

Plukstroken

De plukstroken, of zoals ze nu genoemd worden “de biodiversiteitsstroken”, monitoren we ook nog steeds. Dat zijn de stroken nabij de Rode School aan de Westdorplan en aan de Beethovenlaan bij het Hoftheater. Daar zien we een duidelijke

ontwikkeling. Het aantal soorten neemt geleidelijk af maar lang niet zo snel als verwacht. Bovendien is het maaibeleid mede op ons advies gewijzigd. Nu wordt bij elke maaibeurt van de omgeving niet meer tot vlak aan de rand van de plukstroken gemaaid, maar wat ruimer. Die stukken worden pas aan het eind van het seizoen, gelijk met de maaibeurt van de plukstrook zelf, gemaaid. Hier zie je dan ook snel het resultaat: planten uit de plukstrook komen daar nu ook tevoorschijn, zoals het slangenkruid.

foto's: Jan Hendriks

Met de cursisten van de determineer cursus hebben we de strook aan de Beethovenlaan verkend; evenals het verdere groen in die wijk.

Determinatie cursus.

In 2023 hebben we ook weer eens de stoute schoenen aangetrokken om een determineer cursus te geven. Wel spannend omdat het moeilijk in te schatten was of er voldoende deelnemers op af zouden komen. Want ook zonder cursus kun je tegenwoordig met een app heel gemakkelijk de naam van een soort opsporen. Maar wat schetst onze verbazing: binnen de kortst mogelijke tijd was de lijst ingetekend. Maar liefst 20 deelnemers van heinde en ver hadden zich gemeld. Die hebben we de basis kennis van het determineren bij kunnen brengen. Bovendien kregen ze drie excursies aangeboden.

Al met al was 2023 een jaar waar we met voldoening op terug kijken.

Jan Hendriks

Jaarverslag Werkgroep Weidevogels 2023

De Weidevogelgroep heeft sinds vorig jaar voorjaar weer geen coördinator. Helaas heeft Hindri Kuipers door omstandigheden de functie moeten neerleggen.

Het veldwerk gaat sindsdien gewoon door, met de enthousiaste vrijwilligers die er gelukkig nog zijn. Maar het gemis van een coördinator is groot. Helaas hebben we tot op heden nog geen kandidaat kunnen vinden.

Onlangs zijn we naar een bijeenkomst geweest van Collectief Midden Overijssel (CMO). Hier waren, naast een aantal vrijwilligers van de groep Schanebroek/Hellendoornsebroek, het bestuur van CMO en agrariërs aanwezig.

Tijdens deze bijeenkomst heeft Hans Vlietstra een presentatie gegeven over de resultaten van 2023 en het gebruik van de drone en wildcamera's (de drone en wildcamera's zijn eigendom van het CMO).

Drone gebruik.

Voordat we de drone inzetten, wordt er een route (missie) gemaakt. Dat is een zigzag route van een bepaald gebied. Deze missie wordt ingevoerd in de drone. Deze vliegt vervolgens de route en maakt ondertussen foto's van mogelijke nesten. Deze nesten kunnen gedetecteerd worden door de warmtecamera waarover de drone beschikt. Hierna worden gegevens van de drone bekeken en de gevonden nesten door ons gemarkeerd en ingevoerd in de Boerenlandvogelmonitor (BLVM).

Gebruik Wildcamera's.

Ook in 2023 is er weer gebruik gemaakt van 10 wildcamera's.

De resultaten van het gebruik van de camera's laat zien dat er nogal wat predatie plaatsvindt.

Om een indruk te geven de resultaten van Schanebroek:

Er zijn daar 185 nesten gevonden en daarvan zijn er 62 verloren gegaan. Uit beelden van de camera's blijkt dat de grootste boosdoener de steen/boommarter is, gevolgd door de vos.

Als we inzoomen op het bedrijf van Rientjes dan zien we het volgende:

Er zijn daar 52 Kievitsnesten gevonden. Bij 50% van deze nesten heeft predatie plaatsgevonden. Bij 7 nesten hadden we camera's geplaatst. Op 6 camera's is predatie aangetoond.

*foto's kievit:
Pascal Hendriks*

Hier is een marter aan het werk. Nadat hij eerst de twee net uitgekomen jongen heeft verorberd, doet hij zich hierna tegoed aan de twee overgebleven eieren.

Een vos aan het werk.

De kraai kan ook wel een eitje aan. Binnen een mum van tijd waren de vier eieren geroofd.

Conclusie

Er is veel verlies door predatie. Wat er vervolgens van de wel uitgekomen eieren terechtkomt is erg moeilijk te zeggen. De jongen lopen van het nest vandaan en zijn dan moeilijk te volgen. Ook dan zal ongetwijfeld het nodige verlies optreden door predatie of landbouw werkzaamheden.

We blijven echter doorgaan met ons werk en proberen daarbij op alle mogelijke manieren de vogels te beschermen, o.a. door het plaatsen van vossenrasters, nestbeschermers en scholeksterplateau's.

Grady Uyt de boogaardt

Jaarverslag Werkgroep Nestkasten 2023

Afgelopen jaar hebben we van de gemeente Raalte 50 nestkasten ontvangen om als nieuw op te hangen en om nestkasten te vervangen die stuk zijn. Helaas moesten de nestkasten wel allemaal omgebouwd worden zodat ze aan de voorkant makkelijker open te maken zijn om schoon te maken.

Van die kasten zijn er 10 stuks in de Velnerhoek en 10 stuks in Raalte Zuid en 8 stuks in de omgeving van Station / Blekkershoek geplaatst. Verder zijn alle 58 nestkasten in de Velnerhoek gecontroleerd en schoon gemaakt.

In Raalte zuid zijn 49 nestkasten gecontroleerd, schoongemaakt en allemaal lager gehangen.

In Raalte Noord en Rondom het Station / Blekkershoek zijn 36 nestkasten gecontroleerd, schoongemaakt en lager gehangen.

Dat lager hangen is gedaan zodat ze in het vervolg makkelijker schoongemaakt kunnen worden. Wat nog gedaan moet worden is de Drosenkamp, Centrum en een gedeelte van Noord

Door de Zonnehof zijn 14 nestkasten en 9 insectenhôtels gemaakt en aan de Gemeente gegeven. Die heeft

IVN gevraagd om ze op te hangen in de omgeving van de school. Ook deze nestkasten moesten omgebouwd worden, om ze aan de voorkant te kunnen schoonmaken. Ze zijn door J.H en M.K opgehangen op de Jan van Arkelstraat, Dros-

tenkamp, Klompstraat en Oude Molenweg. De nestkasten die stuk waren zijn allemaal gerepareerd door J.T en weer opgehangen. Dit allemaal is in samenwerking met Nynke, Sonja, Rani, Frans, Jan, Jos en Mathieu gedaan.

Coördinator nestkasten,
Mathieu Kunnen

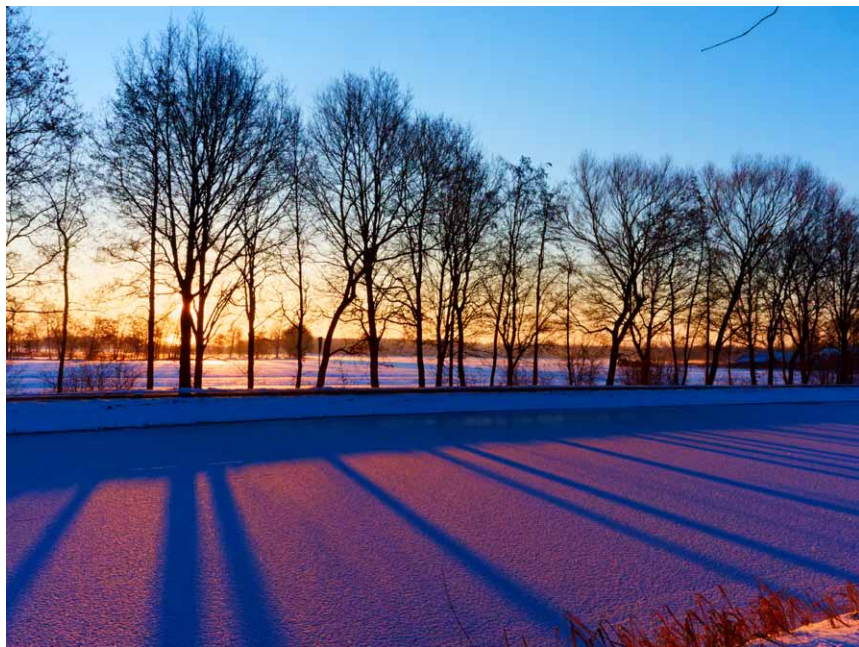
Foto van: giselaatje op Pixabay

Berken in Noorwegen

Deze foto is genomen op 11 juni 2023, iets ten zuiden van Geiranger, Noorwegen.

Ine Kappert

Kanaal Raalte. Foto: Joop Smit

Broedende vogels rondom het huis 2023

In 2023 heb ik voor het tiende jaar op rij de broedvogels gevolgd rondom de boerderij in Heeten waar ik woon. Dit doe ik voor het meetnet nestkaarten van Sovon Vogelonderzoek Nederland, waarvoor per broedgeval een nestkaart ingevuld wordt. Sovon gebruikt de gegevens van alle ingezonden nestkaarten voor analyse en interpretatie van landelijke broedresultaten. Ik bezoek de nesten één keer per week, waarbij het belang van de vogel altijd voorop staat.

Resultaten

Er hebben in 2023 minstens tien soorten vogels rondom de boerderij gebroed; dat is ongeveer hetzelfde als in de laatste jaren. De tabel hieronder geeft een overzicht van de resultaten van de nesten die ik heb gevonden.

Soort	Broedsels	Eieren	Per broedsel	Uitgevlogen	Percentage	Succes
Boerenzwaluw	1	?	?	3	?	100%
Holenduif	6	9	1.5	3	33%	33%
Huismus	3	15	5.0	9	60%	67%
Koolmees	7	53	7.6	44	83%	100%
Merel	13	43	3.3	5	12%	8%
Ringmus	4	23	5.8	9	39%	50%
Roodborst	1	7	7.0	0	0%	0%
Spreeuw	6	25	4.2	17	68%	67%
Steenuil	1	3	3.0	0	0%	0%
Vink	1	?	?	3	?	100%
Totaal	43	178	4.1	93	52%	53%

Tabel 1: Overzicht van de broedresultaten van tuinvogels in 2023. Het succes percentage is berekend volgens de methode van Sovon, waarbij een nest als succesvol wordt beschouwd als er minstens één jong uitvliegt. Er hebben meer huismussen gebroed, maar deze nesten zaten onder de golfplaten en deze heb ik niet kunnen controleren.

Holenduif

Laatst schreef ik in Kleefkruid al een stukje over de conflicten tussen holenduif en kerkuil om een kerkuilenkast die in een kapschuur hangt. Door bezoeken van de kerkuil aan de nestkast mislukten verschillende legsels van de holenduif al in een vroeg stadium. Uiteindelijk hebben de holenduiven zes pogingen gewaagd waarbij eieren zijn gelegd, maar bij slechts twee van deze pogingen vlogen er in totaal drie jongen uit.

Merel

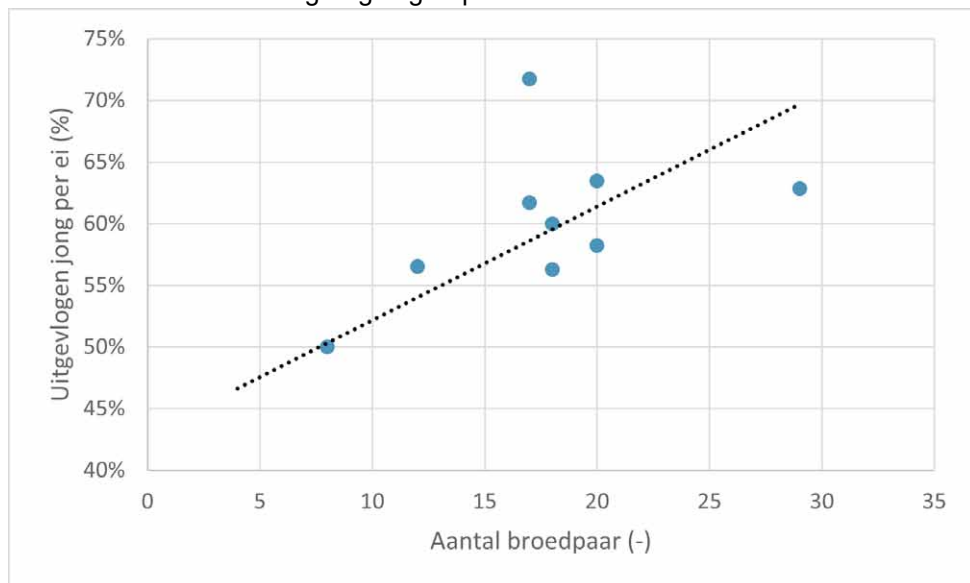
Net als in 2022 was de merel weer de soort met de meeste legsels, en net als in 2022 was het resultaat weer uitzonderlijk slecht: bij maar één legsel vlogen er jongen uit. Via het meetnet Nestkaarten bepaalt Sovon het landelijke broedsucces, en ook daar zijn de resultaten uitzonderlijk slecht met een nestsucces rond de 20%.

Sovon heeft in 2020 gekeken naar de verschillen tussen bebouwd gebied, bos en overige (vooral cultuurgrond, waaronder ook mijn onderzoeksgebied valt). De overige gebieden doen het hier duidelijk slechter dan bebouwd gebied en bos.

Ringmus

Tussen 2014 en 2021 waren er gemiddeld bijna 19 legsels per jaar van ringmus-sen. In 2022 viel dit aantal terug tot acht broedpaar, en in 2023 is dat aantal nog gehalveerd tot slechts vier. De oorzaak van deze achteruitgang is mij niet duidelijk, maar het valt in het landelijke patroon van forse achteruitgang van deze soort. Vroeger was de ringmus altijd duidelijk aanwezig, en 's winters was het de meest algemene soort op het vogelvoer dat ik rond het huis strooi. Ook hier is het aantal vogels de laatste jaren hard achteruit gegaan.

Een punt van zorg is dat de jaren met de laagste aantallen legsels, ook de jaren zijn waarin het resultaat per gestart ei het laagst is (figuur 1). Misschien dat slechte omstandigheden in de tuin invloed hebben op beide cijfers, maar misschien ook dat minder soortgenoten betekent dat de vogels zich minder veilig voelen, de ringmus is tenslotte een soort die graag in groepen leeft.

Figuur 1: Het verband tussen het aantal broedpaartjes Ringmus, en het aantal uitgevlogen jongen per gelegd ei.

Steenuil

In de steenuilennestkast hangt sinds het voorjaar van 2023 een camera, zodat de activiteiten in de nestkast goed in de gaten gehouden kunnen worden. Op 13 april werd het eerste ei gelegd, en daarna volgde er om de twee dagen een nieuw ei, totdat het legsel bestond uit vier eieren. Na ongeveer 26 dagen broeden moeten de

jongen uit het ei komen en de eerste weken leek alles ook goed te gaan. Na ruim drie weken broeden begon het vrouwtje onrustig te worden en regelmatig verliet ze de eieren om ernaast te gaan staan of om kort de kast te verlaten. Een paar dagen later bleek het legsel in het geheel verlaten. Bij de steenuil broedt alleen het vrouwtje en is het mannetje verantwoordelijk voor het aanvoeren van voldoende voedsel. Mogelijk is het mannetje gesneuveld en ligt hier de reden voor het mislukken van het legsel. Sinds het legsel is verlaten, is de aanwezigheid van steenuilen rond het huis in elk geval veel minder geworden. Hopelijk is het vrouwtje nog aanwezig en vindt ze in 2024 een nieuwe partner.

Spreeuw

In het verleden heeft er wel eens een spreeuw gebroed in een steenuilnestkast op het erf. In het voorjaar van 2022 heb ik daarom een speciale spreeuwenkast opgehangen, waar dat jaar al direct belangstelling voor was van een paartje spreeuwen. Er werd wel een nest gebouwd, maar eieren werden niet gelegd. In 2023 heb ik er drie nestkasten bijgeplaatst en dat bleek een succes: in alle kasten is gebroed en er zijn zes legfels gestart, waarvan er vier succesvol waren. In totaal vlogen er zeventien jonge spreeuwen uit. Een mooi resultaat voor een soort waarvan de aantallen in Nederland sinds de jaren 80 meer dan gehalveerd zijn! Ik ben van plan om voor komend broedseizoen nog een paar extra nestkasten op te hangen.

Figuur 2: : Een jonge spreeuw

Marco Tijs

Lezing gierzwaluwen 6 februari 2024

In een drukbezocht Annahuis verwelkomden wij 's avonds dhr. Tinholt uit Dedemsvaart, die voor ons een lezing verzorgde over de gierzwaluw. Het was een interessante lezing met tal van mooie foto's uit eigen archief en connecties elders, alsmede vanwege de persoonlijke verhalen uit eigen, grote ervaring met het observeren en inventariseren van deze vogelsoort. Het was een lezing die tot de verbeelding sprak, getuige de vele vragen die werden gesteld vanuit het publiek, dat naar schatting voor de helft uit IVN-ers bestond.

Tijdens de lezing werd gerefereerd aan een paar internetsites over de gierzwaluw, die ik jullie niet wil onthouden:

<http://jerzyki-webcam.pl/Galeria>
Of scan de QR-code.

<https://www.xjochemx.nl/gierzwaluwen/>

De moeite waard om te bekijken!

Als werkgroep gierwaluwen zijn wij op zoek naar nieuwe mensen, die ons kleine team van 3 personen willen versterken; getuige de enthousiaste reacties na afloop van de lezing, hopen wij hier in elk geval op!

Ook vragen wij mensen contact met ons op te willen nemen wanneer er waarnemingen van gierzwaluwen zijn in Raalte. Of is iemand misschien bereid, om deze soort voor de 'eigen' wijk in de gaten te willen houden?

Mede namens de werkgroep educatie,

Hugo Sterkman,
Werkgroep Gierzwaluwen

Weidevogelbescherming. Vroeger en nu!

Als ik dit schrijf is het 2e paasdag. Pasen is een feest waar traditioneel eieren worden gegeten. Maar eieren zijn niet alleen om op te eten, eieren zijn er om uit te broeden en nieuw leven voort te brengen.

Eieren worden gelegd door veel diersoorten (vogels, reptielen en insecten). Het aantal eieren dat word gelegd verschilt enorm per diersoort: zo leggen schildpadden honderden eieren per keer en pinguïns maar één. Het is door de natuur zo geregeld, dat onder normale omstandigheden de populatie van de betreffende diersoort op peil blijft. Maar die normale omstandigheden worden de laatste jaren behoorlijk (mede door mensen) verstoord en met name weidevogels worden hier de dupe van.

In mijn kinderjaren (kort na de oorlog) ging mijn vader, net als vele andere boeren begin maart de stalmeest op een aantal percelen uitstrooien. Deze percelen waren bestemd om te maaien en te hooien en bleven na de bemesting ongestoord liggen tot eind mei/begin juni. Dan werd het paard voor de maaimachine gespannen en ging het

met een maaibreedte van 1 meter stapvoets door het grasland. De weidevogels hadden de eieren uitgebroed en waren verkast naar een naast gelegen perceel, waar de koeien hadden gelopen of nog liepen en waar insecten volop aanwezig waren. Dus voedsel in overvloed. Ongetwijfeld sneuvelde toen ook wel eens kuikens, maar de populaties bleven constant. Met de kieviten ging het zelfs zo goed, dat het verantwoord was om een aantal eieren te rapen, te verkopen, weg te geven of zelf op te eten.

Maar de situatie is behoorlijk veranderd. Veel percelen waar nooit meer koeien grazen, het maaien begint een maand eerder. Met een maaibreedte van tien meter gaan ze, met een snelheid van minstens 5 maal stapvoets, door

het grasland. Dat is totaal 50 maal sneller dan vroeger en dat wordt om de 4 weken herhaald. Hierdoor zijn alle weidevogelsoorten niet meer in staat om de populatie in stand te houden. Daarom zijn er heel veel vrijwilligers over het hele land actief om de boeren te helpen de nesten te lokaliseren en te markeren, zodat de boeren en loonwerkers er omheen maaien.

Ook op bouwland worden ze gemarkeerd en soms met het hele nest in een mandje gelegd en dan tijdens de werkzaamheden even weg te halen en direct er na op de zelfde plaats terug te zetten. Hiermee worden best wel goede resultaten behaald, maar die worden vaak te niet gedaan door verschillende predatoren, die in veel grotere aantallen aanwezig zijn dan vroeger.

Ik had voor mijn 25ste jaar nog nooit een ooievaar gezien en tegenwoordig zijn ze overal op de palen te zien. En die lusten zowel eieren als kuikens. Als er vroeger ergens een buizerd of een vos werd gesignaleerd, dan werd de jager geïnformeerd en wist er wel raad mee. En de populatie kraaien werd ook gereguleerd. Ook wist ik vroeger niet dat er steenmarters bestonden en tegenwoordig zijn dat in sommige gebieden de hoofdpredatoren. Wij als weidevogelbeschermers blijven ons best doen om de huidige populaties in stand te houden en hopen dat de wetgever toestemming geeft om de predatoren te reguleren.

Berend van Lenthe

Welke planten en struiken kun je snoeien in de komende maanden?

MEI / JUNI

Let er in deze periode op dat je snoeit op een bewolkte dag waarop de zon niet te fel brandt. Anders loop je het risico dat de toppen van je planten verbranden.

- **Voorjaarsbloeiers:** rozemarijn, deutzia, rhododendrons en camelia's zijn waarschijnlijk alweer uitgebloeid. Door deze nu te snoeien, kun je misschien genieten van hun tweede bloei.
- **Hagen:** de eerste keer snoei je ze tussen half mei en half juni.
- **Buxus:** snoei deze het liefst in mei, maar in ieder geval voor de langste dag op 21 juni.
- **Steenfruitbomen:** voor een goede groei, kun je bomen zoals kersen-, perziken- en abrikozenbomen het best halverwege mei snoeien.
- **Winterheide:** na half mei kun je hiermee aan de slag.
- **Druivenboom:** in deze periode kun je ook aan de slag met de zomersnoei van de druif.

JULI

De laatste snoeiwerkzaamheden kunnen in deze zomermaand gedaan worden.

- **Blauweregen:** dit keer mag je de blauwe regen tot vijf takken terugknippen.
- **Beukenhaag:** deze mag je in de zomer of herfst snoeien, komt niet zo nauw.
- **Vaste planten:** heb je ridderspoor, ooievaarsbeksoorten, klokjesbloemen of korenbloemen in je tuin? Om ze twee keer te laten bloeien, kun je ze begin juli alvast snoeien. Zo geef je ze een nieuw leven.
- **Berk:** deze boom mag je in de zomer of begin herfst snoeien.
- **Esdoorn:** ook deze boom mag je in de zomer of herfst snoeien.
- **Notenboom:** je raadt het al, een notenboom mag ook in de zomer of herfst gesnoeid worden.

*Demi
Schoenmakers*

Maart 2024

Vroege ochtendwandeling vogelzang

Op 13 april 2024 liep ik voor de eerste keer mee met de vroege ochtendwandeling om te luisteren naar de vogelzang. Om 6.00 uur verzamelden een aardige groep mensen, waaronder diverse gidsen, zich op de parkeerplaats bij de Lemelerberg. Het werd een prachtige wandeling waar we, behalve dat we van de vogelzang en de mooie omgeving konden genieten, ook nog getrakteerd werden op een schitterende zonsopkomst.

De volgende vroege wandeling is op 11 mei op de Sprengenberg. Iedereen is welkom. Wel even aanmelden bij Ellen Kleinlangeveldsloo: tel.: 06-14 38 05 38
Of: ellen@kwestievaninhoud.nl . Je krijgt dan nadere informatie.
Het is zeker de moeite waard om er vroeg voor je bed uit te komen!

Marie-José van Beurden

Hedera helix

Goed voor de natuur, je ziel en de was!

In Kerknet trof ik een bijzonder idee aan, waarvoor dank (ook voor de foto).
Hieronder de link:

<https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/artikel/klimop-hedera-helix-goed-voor-de-natuur-je-ziel-en-de-was>
(of scan QR-code)

Heel veel mensen hebben net als wij klimop in de tuinen gooien het snoeisel met handenvol weg. Zonde!

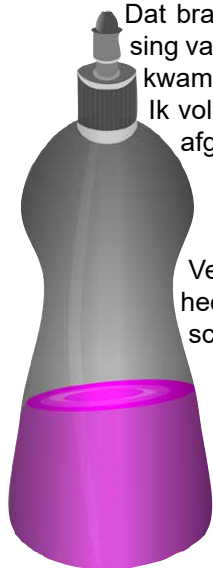

Dat bracht mij op het idee om te zoeken naar een eventuele toepassing van dit "afval". Ik ging ijverig aan de slag met de informatie en toen kwam ik op internet die link tegen over klimop, oftewel Hedera helix. Ik volgde het recept.... heb een liter gemaakt en we hebben er mee afgewassen!"

Ine Kappert

Verbazingwekkend, wat de natuur allemaal voor ons in petto heeft. We zijn alleen nog wel benieuwd of het klimop-sop goed schoonmaakt

Meike Wittermans

save the date

INSPIRATIE

VIEREN VAN DE NATUUR

VERBINDEN

KENNISUITWISSELING

GROENBEZIG FESTIVAL

Voor groene vrijwilligers
en groene initiatiefnemers

Vrijdag 5 juli
van 13:00 tot 17:00

Voor meer informatie

Scan je de Qr-code
of ga je naar

Groenbezig.nl

NATUUR
VOOR ELKAAR

Schaatsrijder. Foto: Pascal Hendriks

Koereiger. Foto: Pascal Hendriks

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

vacant

Secretaris:

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Penningmeester:

André Houter
a.houter@kpnmail.nl
06 - 43133834

Algemeen lid:

Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Ledenadministratie:

Grady Uyt de boogaard
ledenadm-ivnraalte@
outlook.com
06 - 40231576

Coördinatoren van de werkgroepen

Stenuilen:

Gerard Alferink
alferink1948@gmail.com
0572 - 381767

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
martijn_wijnberg@hotmail.com
06 - 29113940

Nestkasten:

Mathieu Kunnen
mjmikken@gmail.com
06 - 51586707

Weidevogels:

Vacant

Vogelzang:

Ellen Slurink-Kleinlangevelsloo
ellen@kwestievaninhoud.nl
06 - 14380538

Wilgenknotten:

Jos Tutert
jamtutert@gmail.com
0572 - 357907

Jan Kerkdijk

j_kerkdijk@hotmail.com
06 - 22132991

Hoogstamfruit:

Marit Maas
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl
06 - 10134104

Watervogels:

Hein Kogelman
heinkogelman@hotmail.com
0572 - 354750

Kerkuilen:

Jan Legebeke
legebekenieuwburg@
gmail.com
0572 - 357782

Wilde planten en kruiden:

Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Natuurlijke omgeving:

vacant

Tuincoaches

Emilio Metting
vlinderfotograaf@outlook.com

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Gierzwaluwen:

Hugo Sterkman
famsterkman@ziggo.nl
06 - 51392765

Consul Paddenstoelen

André Houter
a.houter@kpnmail.nl

Werkgroep Educatie:

- informatie stand
- kleefkruid
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
inekappert@daxis.nl
0572 - 357345

- website
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Jos Harink
j.harink@gmail.com

- Facebook
- Instagram

Karin in 't Veld
karin.intveld@home.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Zaterdag 11 mei 6.00 uur

VroegeVogel-Excursie

vanaf de parkeerplaats bij informatiepunt de Pas op de Sprengenberg.

Samen luisteren naar de vogels in het bos.

Graag aanmelden bij: ellen@kwestievaninhoud.nl

Zaterdag 25 mei 14.00 uur

Excursie Insecten in het Boetelerveld

Schoonhetenseweg achter nr 19

Zondag 16 juni 10.00 uur

Excursie Orchideeën en meer in het Hoge Broek

vanaf Krieghuisweg t/o nr 29

Zaterdag 17 augustus 14.00 uur

Excursie Gentianen in het Boetelerveld

Schoonhetenseweg achter nr 19

Zondag 25 augustus 14.00 uur

Excursie op zoek naar Parnassia in het Hoge Broek

vanaf Krieghuisweg t/o nr 29

Vrijdag 30 augustus 10.00- 16.00

zijn we met onze stand op de Boerendag tijdens Stöppelhaene

Zondag 6 oktober 14.00 uur

Excursie Paddenstoelen

November presentatie over een herkenbaar item uit de natuur

Foto:
Pascal Hendriks